

УВОДНИК

Осврт на ОКРУГ И СТО - "Будућност писане речи о архитектури, урбанизму, просторном планирању - какав часопис желимо?"

Када је изашао број 7 часописа "АРХИТЕКТУРА И УРБАНИЗАМ", редакција је организовала промоцију и разговор са темом: "Будућност писане речи о архитектури, урбанизму, просторном планирању - какав часопис желимо?", који је одржан 16.03.2001. у просторијама библиотеке Архитектонског факултета у Београду. Позив је упућен на преко тридесет адреса - дошло је око петнаесторо позваних. Округлом столу је присуствовао део чланова редакције: Мила Пуцар, Зоран Маневић, Божидар Стојановић, Игор Марић и Миодраг Вујошевић. Од позваних гостију присутни су били: Милица Бајић Брковић, Љиљана Благојевић, Марта Вукотић-Лазар, Милорад Јевтић, Слободан Јовановић, Бојан Ковачевић, Дарко Марушић, Дијана Милашиновић-Марић, Александар Миленковић и Добривоје Тошковић. Писмене прилоге доставили су Милан Лојаница и Михајло Митровић. На почетку су изнети ставови редакције о овој теми и постављена нека питања, са циљем да се подстакне дискусија и дође до одговора, који би помогли развоју концепта и профила часописа. Редакција часописа је желела да на овај начин размени мишљења еминентних стучњака и бар делимично разреши дилеме са којима се свакодневно сусрећу сви они који се баве писаном речи. Организација овог Округлог стола говори о ставу редакције да сакупи "људе од пера" из струке, чује њихова мишљења и сугестије, и уједно их заинтересује да буду стални сарадници у часопису, који би на тај начин изашао из оквира ИАУС-а и био прихваћен од шире стручне јавности.

Садашњи концепт часописа је прилагођен профили куће која га издаје, дакле научно-истраживачкој, али и стручној делатности Института. И то је оно што му се данас замера. Постоји мишљење да је часопис пре свега гласило ИАУС-а и да није довољно занимљив за, условно речено, "ширу публику", *Да ли је то тако и да ли желимо нешто друго и нешто више од тога? Како то да остваримо? Да ли нам је потребан овакав часопис и да ли је потребно да унапредимо концепцију и тако окупимо већи број аутора и читалаца? Да ли је могуће да један часопис обухвати истраживачко-развојни рад, историјски контекст, приказе нових идеја и пројеката, аналитичност, критичку мисао, полемику итд.?* То су била нека од питања која смо поставили учесницима Округлог стола. У току дискусије, редакција је добила многе одговоре, предлоге и сугестије који су затим анализирани, синтетизовани и

Review of the Round Table - "The Future of the Writings on Architecture, Urbanism and Spatial Planning - what Journal do we want?"

Following the issue No 7 of the Journal "ARCHITECTURE AND URBANISM", the Editorial Board organised a debate on the theme: "The future of the writings on architecture, urbanism and spatial planning - what journal do we want?" held on March 16. 2001, in the Library of the Faculty of Architecture in Belgrade. The invitation was sent to more than thirty addressees. Some fifteen people participated. A number of Editorial Board members attended the round table. Those were: Mila Pucar, Zoran Manevic, Bozidar Stojanovic, Igor Maric and Miodrag Vujosevic. There were also invited guests: Milica Bajic Brkovic, Ljiljana Blagojevic, Marta V kotic-Lazar, Milorad Jevtic,

EDITORIAL

Slobodan Jovanovic, Bojan Kovacevic, Darko Marusic, Dijana Milasinovic-Maric, Aleksandar Milenkovic, and Dobrivoje Toskovic. Milan Lojanica and Mihajlo Mitrovic sent written contributions.

At the start of the discussion, certain questions and viewpoints of the Editorial Board on this topic were presented, aimed to incite the debate and lead to answers, which would help to enrich the concept and the profile of the Journal. The Editorial Board thus wanted to provoke the exchange of eminent experts' opinions and at least partly resolve the dilemmas, which are faced daily by those concerned with the written word. The organisation of the round table speaks of the Editorial Board's aspiration to gather "men of letters" from the profession, hear their position and suggestions and attract their interest to permanently get involved with the Journal. As a consequence, the journal would be expected to rise beyond the framework of the Institute of Architecture and Urbanism of Serbia (IAUS) and become accepted by a broad professional community.

The current concept of the Journal is attuned with the profile of the Institute, encompassing its scientific, research and expert activities. This was indeed the pivotal point of criticism concerning its content up to the present, in that it was predominantly the Institute's organ and therefore not appealing to the "broader public". *Is this true and do we want it to become something more than that or something else? How could we achieve this? Do we really need such a Journal and is it necessary to improve the concept so as to lure more authors and more readers?*

добрим делом прихваћени. Можда се тај заокрет у концепцији и развоју часописа неће видети у целини у овом броју, а можда ни у наредних неколико бројева, јер промена уређивачке политике захтева време, договоре, бројне контакте. Учесници Округлог стола били су готово јединствени у ставу да нешто треба мењати и дали корисне савете који ће временом резултовати у промени концепта часописа.

Део присутних је сматрао да би часопис требало да остане у оквиру ИАУС-а, да се не би угасио у неком вакуму, док се не реши његов другачији статус. *Да ли је добро да часопис издаје нека фирма или институција, макар она била и научна?* Свакако би било боље да буде публикација више струковних удружења, као што је некада била. Када се у Институту за архитектуру и урбанизам Србије, пре више година, јавила идеја да се обнови часопис "Архитектура урбанизам", било је замишљено да се у његово издавање укључе Савез архитеката Србије, Удружење урбаниста Србије, Друштво архитеката Београда, Архитектонски факултет и друге институције које су спремне да својим радом и средствима омогуће излагање једног стручног, националног часописа. У разговорима са струковним асоцијацијама, ову идеју су сви подржали, али даље од тога се није отишло. Тако је ИАУС донео одлуку да

започне са издавањем часописа који је добио име "Архитектура и урбанизам", у нади да ће се временом поменуће асоцијације укључити и помоћи да часопис не доживи судбину свог претходника.

Покушаћемо да ујединимо најзначајније струковне асоцијације око издавања часописа, који може носити име које часопис има данас или као што је имао претходни, дакле без оног "и" између две речи. Важно је да он буде квалитетан, да се не прави прекид у излагању због формалних разлога, и да окупи ауторе који би на аналитичан и систематичан начин писали о ствараоцима са ових простора и њиховим делима. Међутим, за то није довољна само иницијатива редакције. Потребна је сагласност, рад и подршка, не само на речима, свих заинтересованих. У том контексту, редакција часописа позива све струковне асоцијације и значајне појединце да размотре ову иницијативу и покушају да се око ње окупе, ма колико, на први поглед, то изгледало тешко.

Када се то догоди, догодиће се и друге промене које сада само прижељкујемо, а то су пре свега већи број квалитетних радова, редовност излагања, већа читаност часописа.

Is it workable for one Journal to encompass the research work, the historical context, reviews of new ideas and projects, analyses, the critical thoughts, polemics, etc.? These were only some of the questions put forward to the participants of the round table.

During the discussion, the Editorial Board received many responses to those questions, propositions and suggestions, which were subsequently analysed, synthesised and to a great part accepted. This change in the concept in further development of the Journal might not be clearly visible in the latest edition, perhaps not even in a few issues to follow, since the change of the editorial policy requires time, agreements and numerous contacts. The participants of this meeting were unanimous in the standpoint that something ought to be changed, taking into account useful suggestions, which will in due time result in Journal's conceptual changes:

One part of the participants maintained that the Journal should remain under the auspices of the IAUS, so as not to submerge in some sort of a vacuum, until

its status is resolved otherwise. *Is it good that a firm or institution, even if a scientific one, is editing a journal?* A publication of professional associations, as it once was, would certainly be a wiser solution. Many years ago, when in the Institute of Architecture and Urbanism of Serbia the idea for the revival of the Journal "Architecture

and Urbanism" emerged, it was thought best to involve the Union of Architects of Serbia, the Serbian Town Planners Association, the Association of Belgrade Architects, Faculty of Architecture and other institutions ready to support publishing a professional national journal. In the discussion with professional associations, this idea acquired broad support, but was never materialised. As a consequence, the IAUS decided to start issuing the Journal "Architecture and Urbanism", hoping that in time those associations would join and help the Journal not to end up as its predecessor.

We will try to bring together the most substantial professional associations as regards the Journal's editing, either under the present name, or as it was the case in the past, without the "and" between the two words. What counts is that it should be high quality, with no publishing interruption for formal reasons, and to gather together authors who could write in an analytical and systematic manner about creative personalities and their achievements in the field which left lasting impacts for the future. However, the initiative of the Editorial Board is not sufficient to achieve this goal. The work and support of all interested parties are indispensable and this not only in words. In this context, the

На овај начин лакше би се решило следеће питање постављено учесницима, а то је: *Како изаћи на крај са финансијским тешкоћама са којима се сада суочавају они који праве овај часопис?* Да ли су то претплате, спонзори, Министарства или све заједно? Дакле, питање маркетинга и промоције часописа постаје врло важно. Оно се данас више не може решавати узгред, непрофесионално и површно. Решење овог проблема омогућило би редовно излажење часописа, побољшање дизајна, квалитета фотографија, техничке опремљености итд. Ништа мање важна је и комерцијализације часописа, која би омогућила плаћања прилога ауторима, што сада није случај.

Проблем недостатка писане речи у нашој струци била је готово једина тема о којој су сви учесници имали сличне ставове. Формирање вредносних судова, критичност и полемичност је оно што недостаје, а што би један стручни, национални часопис требало да негује. Питање: *Зашто нас нема у светским антологијама и историјама архитектуре?* – управо налази одговор у недостатку систематског, кохерентног, аналитичког и критичког промишљања и писања о ствараоцима и њиховим делима на овим просторима. Теоријски приступ архитектури и урбанизму кроз аналитичку писану реч би био улазница за продор српске архитектуре у "глобално регионални свет архитектуре". О улози часописа у стварању културолошке климе, популаризацији и афирмацији архитектуре, о односу стучњака, а потом и шире јавности према укупном простору, било је речи и на овом Округлом столу и у том светлу постављено је питање: *Колико сви они који се баве писаном речи, својим ангажовањем могу да утичу на формирање културолошке свести одређене средине и будућност простора?*

Да ли је продукција тог квалитета и обима да може у континуитету да испуни часопис који излази четири пута годишње? Сведоци смо данас, да о једном успешном објекту пишу сви часописи, који су тренутно на сцени. На другој страни, Салон архитектуре или Салон урбанизма говоре да продукције има. *Да ли има довољно реализације и изградње, друго је питање и свакако друга тема?*

Тематски бројеви – да или не? Поново много опречних ставова, позивање на ранија искуства. Тематски бројеви које је некада издавао часопис "Архитектура урбанизам" свакако су они који се и данас памте. "Архитектура" Савеза архитеката Хрватске или "ЧиП" покушали су са тематским бројевима, али су се ипак вратили старом концепту.

Editorial Board calls upon all professional associations and eminent individuals to consider this initiative and try to gather together, however hard this may seem at the first sight.

When this is accomplished, other changes we strive for will follow. Most of all these involve increasing a number of high quality contributions, publishing at regular intervals and increasing circulation.

Consequently, the question we posed to participants would be more easily answered: *How to deal with financial problems, which the makers of the Journal face now? Are the answers in increasing subscriptions, sponsorship, ministries or all of these together?* Albeit, the question of marketing and promotion of the Journal becomes very important since this can't be dealt with occasionally, unprofessionally and superficially. Solving these problems would enable a regular publishing, a better design, a better quality photographs, technical equipment, etc. Of equal importance is commercialisation of the Journal, which would facilitate payments to contributing authors, as was impossible till present.

The shortage of written contributions in our profession was among the topics about which unanimity was achieved among all the participants. Good basic set of values, a critical and polemic approach are what was lacking and what a professional national journal should foster. The question "Why are we absent from world's architectural anthologies and histories?" finds its answer in the deficiency of a systematic, coherent, analytical and critical thought and writings about our authors and their accomplishments. The theoretical approach to architecture and urbanism through the analytical written word would mean a breakthrough for the Serbian architecture into the "globally regional world of architecture". The Journal's role in creating a cultural atmosphere, popularisation and affirmation of architecture, the experts' but also broader public's relationship towards the open space were topics discussed at the round table. In this light, the question that emerged was: *To what extent could all those concerned with writing on these topics affect, through their engagement, the cultural awareness of a milieu and the future of space?*

Could the production of such quality and quantity be sufficient as to fill with proper content the Journal published quarterly in continuity? We are witnesses of the fact that all journals, presently on stage, write about one successful building. On the other hand the Salon of Architecture, or the Salon of Urbanism, indicate that there is a certain scope of production. *An other question and topic is whether there is sufficient activity in realisation and construction?*

Имамо ли ми такву продукцију која би могла да покрије тематске бројеве? Да ли је тематски број часопис или књига? Да ли само један део часописа посветити некој теми? Да ли би тематски бројеви повећали читаност часописа, кроз укључивање експерата за поједине области, прављење промоција које би биле добро припремљене и оглашене? Све су то дилеме и питања са којима се суочавамо. Релативно кратко искуство овог уредника говори о томе да је прављење тематских бројева врло тежак посао. Када сам почела да радим овај посао, послала сам на многе адресе концепте тематских бројева. До сада није стигао ни један рад на понуђене теме. И тај посао је потребно радити другачије, вероватно анимирањем експерата за поједине области, који би били спремни да уложе напор и окупе већи број стручњака који би у целини сагледали и осветлили одређену тему и који би видели интерес да своје знање и искуство преточе у писану реч.

Да ли имамо по појединим темама довољно критичне масе читалаца и аутора, важно је питање везано за даљи опстанак часописа? Да ли је потребно идентификовати циљне групе и према њима прилагодити профил и концепт часописа? У овом контексту постављено је питање отварања струке према другим академским дисциплинама. Специјализације по појединим темама, као што су, на пример одрживи развој или просторно-еколошки аспекти, не могу се више замислити без мултидисциплинарних тимова у којима има и стручњака других профила. И за ове светске трендове треба имати слуха, и уградити их у будући концепт часописа.

Следећа питања постављена на Округлом столу су била: Како привући "оне који долазе", пре свега студенте и последипломце? Да ли им понудити сарадњу кроз стално отворен конкурс са темама које би биле и теме појединих бројева, са симболичним наградама и објављивањем првонаграђеног рада? Да ли је то начин да се међу младима открију "будући аутори" које треба подстаћи, охрабрити, неговати...? И на ова питања добили смо многе одговоре, често опречне, али у многим сегментима корисне. Посебно су корисне савете дали учесници који се баве наставом и који су и најпозванији да о овој теми нешто кажу. Сумирајући све те ставове, закључак је да је привлачење младих људи, било да читају часопис или да пишу за њега, озбиљан посао који мора да се планира, осмисли, а главну улогу у том послу имали би професори и асистенти, чија би сарадња са студентима и редакцијом морала да буде готово свакодневна? Питање је да ли је наставно особље вољно да се ангажује и активно учествује у реализацији ове идеје? Размишљајући о предложеним иницијативама, предузети су неки кораци чији резултати ће се видети већ у следећем броју.

Следећа тема била је *рецензија радова*. Део учесника је подржао професионални став о ано-

Thematic issues – yes or no? Again, many diverse views and recalls of former experiences arose. Thematic issues, published some time ago by the Journal "Architecture Urbanism" are remembered to present days. "Architecture" of the Union of Architects of Croatia or "CiP" gave thematic issues a try but soon returned to the old concept. Do we have such a production, which could cover thematic issues? Is a thematic issue a journal or a book? Should we dedicate only a part of the issue to a certain theme? Would thematic issues raise the reading rates, through the involvement of experts in the subjects and a prepared and advertised promotion? These are dilemmas and questions we face. A relatively short experience of the current Editor-in-Chief speaks of the difficulties of producing thematic issues. When she started with this work, she sent the concept of thematic issues to many addressees. Until now, not a single contribution was received on suggested themes. This job should also be done otherwise, probably by animating eminent experts in certain fields to make the effort and gather a number of experts, who would appraise and elucidate a certain theme in its totality and translate their knowledge and experience into corresponding papers.

Do we have in respect to certain subjects sufficient numbers of readers and authors, is an important question regarding the future survival of the Journal? Is it necessary to identify target groups and attune the profile and the concept of the Journal in respect to them? In this context, the question is raised whether our profession should interact with other academic disciplines? The specialisation on particular themes, for instance sustainable development or spatio-ecological aspects cannot be imagined without multidisciplinary teams and experts of various profiles. We should have an ear for those world trends and incorporate them into the future concept of the Journal.

Some more questions were raised at the round tables are: How to attract the newcomers, most of all students and post-graduates? Ought we to offer them co-operation through a permanently open competition on particular issues' current themes and award them symbolic prizes and publishing the best contributions? Is this a possible way to uncover "future authors" among the young people and give them support and encouragement...? We obtained views on such questions as well, often opposing, but nonetheless very useful in many respects. Especially valuable advises were given by participants involved in the teaching, the first called upon to say something on this topic. Summing up all viewpoints, the conclusion may be drawn that attracting young people to read the Journal or write for it is a serious task, which should be thought about and planned. The main role in this endeavour rests upon professors and assistants in the universities, who should co-operate with the students and the editorial board on a daily basis. However, the question remains whether the teaching staff is willing to engage and actively par-

нимности рецензента и аутора. Рецензије се пре свега односе на научне чланке и имају врло јасна правила и процедуру, усклађене са међународним стандардима. Шта радити са стручним радовима? Сматрамо да и они морају проћи рецензије, не оне према критеријумима којима подлежу научни радови, али свакако аутори не могу очекивати да све што буду написали буде и објављено.

Дат је предлог о проширивању сарадње са сличним часописима и колегама из земаља у транзицији, балканским земаљама и земљама из бивше Југославије. Ову иницијативу редакција подржава и за то је потребан додатни напор, контакти, пре свега лични, као и обострана добра воља.

Колико електронски медији утичу на опстанак класичних часописа или књига, питање је са којим се сусрећу сви они који се баве издаваштвом, не само код нас, већ и у свету? Ту сигурно могу помоћи светска искуства. Када користимо сајт појединих водећих светских часописа, нећемо наћи комплетне чланке, већ само информације о њима или апстракт. То често мора посебно да се плати. Наравно, многе информације о појединим темама можемо лако наћи на интернету, али у другом облику. Брза информација може бити и квалитетна и актуелна, али чланак у часопису је нешто друго и то треба препознати и према том тренду прилагођавати и стварати часопис.

Може се закључити, да један од кључних проблема у концепцији часописа представља разноврсност тематике и несразмера између текстуалних радова и онога што архитектура, урбанизам, историја архитектуре, дизајн подразумевају. Једна од идеја је да се све оно што су научни радови одвоји посебно и штампа на некој другој врсти хартије и да се тако, визуелно, помире обе концепције, или пак да се штампа у часопису "Spatium", који такође издаје ИАУС.

Све идеје, сугестије и критике изнете на Округлом столу биле су изузетно корисне и подстицајне, а многе од њих ће утицати на будући концепт часописа. И овом приликом уредништво часописа се захваљују свима онима који су дошли или послали прилоге, и тако помогли даљем развоју часописа. Уједно захваљујемо и свима који нису могли да дођу, а упутили су писмена или усмена извињења. Позивамо и све оне које овај часопис интересује да се активно укључе у разне видове сарадње.

Мила Пуцар

ticipate in the materialisation of this idea? In view of suggested initiatives, some steps were undertaken, the results of which will be seen in the next issue.

The next topic is the *refereeing of contributions*. One group of participants welcomed the attitude regarding the anonymity of the referee and the author. The refereeing refers mainly to scientific papers with clear rules and procedures in line with international standards. What about expert/professional contributions? We deem it necessary that they should also undergo the reviewing process, though not applying the criteria for scientific contributions. Nevertheless, the authors should not expect that everything they write would be published.

A suggestion was put forward on the subject of extension of the co-operation with similar journals and with colleagues from countries in transition including former Yugoslav countries. The Editorial Board has supported this initiative, but this would imply additional efforts in establishing contacts as well as establishing personal and mutual good will.

What impact exerts the electronic media regarding the survival of classical journals and books is a question faced by all in the publishing business throughout the world? International experience is certainly useful in that respect. When we visit the "Site" of some leading journals we will not find complete articles, but only some information or abstracts. Of course, most information on particular themes we might easily find on the Internet but in different forms. Fast information might be good quality and up to date, but an article published in a journal is something else. This ought be reassessed and the Journal accordingly created.

To conclude one should say that one of the key problems in the Journal's concept is the thematic diversity and the disproportion of textual articles and those describing what architecture, urbanism and design stand for. One of ideas is to split scientific contributions and print them on different types of paper thus visually reconciling both concepts, or to publish them in the journal "Spatium", which is also edited by the IAUS.

All ideas, suggestions and criticism put forward at the Round Table were very useful and stimulating, and several will influence the future concept of the Journal. The Editorial Board is expressing its gratitude to all those who came, or sent contributions, thus assisting in the further development of the Journal. We also thank those who did not come, but sent written or oral apologies. Finally, we invite all those who are interested in our Journal to get involved actively in various co-operation forms our Journal offers.

Mila Pucar